

сільські осередки національного руху. Таким чином, завдяки земельному питанню, у визвольний рух була втягнута найбільша, але пасивна частина суспільства – селяни, які зробили рух загальнонаціональним.

Створення Ліги надало стихійним виступам селян організованого характеру. Тож, небачений раніше розмах аграрних виступів, активізував у 70–80-х рр. XIX ст. в Ірландії національний рух, що полягав у боротьбі за гомруль (самоуправління) країни. Лідеру ірландських націоналістів Чарльзу Парнеллу вдалося заручитися підтримкою “Земельної ліги”, що додало руху за гомруль нової сили. Уряд лібералів на чолі із Гладстоном не міг це ігнорувати, і тому у 1886 р. було подано до парламенту Білл про гомруль, який передбачав відновлення в Ірландії парламенту з обмеженими повноваженнями. Однак проти цього виступили англійські консерватори. У 1893 р. знову було створено Другий білл про самоуправління, але його відхилила палата лордів. Однак у 1914 р. було прийнято Третій білл про ірландський гомруль, згідно з яким Ірландія отримала власний парламент.

Британський уряд був змушений продовжити аграрні реформи, щоб зменшити напругу в Ірландії. У 1885 р. ліберали, а у 1887, 1891 рр. консерватори прийняли нові закони, за якими знижувалась орендна плата, а самі орендарі отримали державну позику для погашення боргів та викупу земельних ділянок. Але самі лендлорди нічого не втрачали – вони отримували державну субсидію на вигідних умовах. Згодом був уведений закон 1891 р. про виділення 30 млн ф. ст. для викупу державою землі у лендлордів з метою перепродажу її дрібним орендарям і малоземельним селянам. Останні ставали боржниками держави і повинні були вносити викупні платежі з відповідними відсотками. Здійснення цих обтяжливих платежів тривало впродовж наступних десятиліть.

Загалом, реформи в Ірландії мали подвійний характер: вирвані у британського уряду у результаті боротьби ірландців проти гноблення, вони водночас сприяли і її ослабленню, перешкоджали послідовному й радикальному вирішенню аграрних суперечностей.

Таким чином, наслідками аграрних перетворень у Ірландії стали розвиток внутрішнього ринку та збільшення попиту на робочі руки. Однак з іншого боку, це лише тимчасово зняло напругу у суспільно-політичному житті, адже байдужість офіційної влади до вирішення аграрного питання та неприхована експлуатаційна політика разом з іншими факторами створили міцний фундамент для національно-визвольного руху та численних збройних виступів. Дискримінація на релігійному ґрунті з боку англійських лендлордів утвердила велику кількість несправедливих стереотипів про ірландців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зибер Н. Аграрный вопрос в Ирландии / Н. Зибер // Юридический вестник – 1882. – Том 11. – С. 210–242.
2. Туполева Л.Ф. Ирландская земельная лига (1879–1881 гг.) / Л. Туполева // Проблемы британской истории. – М.: Наука, 1990. – С. 274–291.
3. Полякова Е. Ю. Ирландия в XX веке: учебное пособие / Е. Ю. Полякова // Российская акад. наук, Ин-т всеобщей истории, Гос. ун-т гуманитарных наук, Науч.-образовательный центр по истории. – Москва: Книжный Дом Университет, 2009. – 169 с.
4. Гольман Л.И. История Ирландии / Л. И. Гольман // М.: Мысль, 1980. – 180 с.
5. Крушинський Ф. Національна революція в Ірландії. / Ф. Крушинський // Париж: Видання “Укр. Визв. Бібліотеки”, 1931. – 67 с.
6. Бураков Ю. В., Питльована Л. Ю. Нариси історії Англії нового часу: навчальний посібник / Ю. Бураков, Л. Питльована. – Львів: Центр Європи, 2003. – 128 с.

Дума О.

Науковий керівник -доц. Костюк Л. В.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ШАРЛЯ ДЕ ГОЛЛЯ(1958–1969рр.)

Однією із характерних ознак XX століття стала значна кількість демократичних режимів. У переліку найвідоміших президентів та політичних лідерів післявоєнної Європи помітне місце посідає французький президент Ш. де Голль, історія режиму котрого становить значний інтерес для дослідників. Адже його прихід до влади викликав ряд суперечностей серед різних політичних сил, а зовнішньополітичний курс обурих ряд країн-учасників НАТО. Тому його особистість і досі перебуває в центрі уваги світової історії, а навколо специфіки діяльності точаться гострі суперечності.

Об'єктом нашої розвідки є основні факти зовнішньополітичного курсу Франції 1958–1969 рр. Предметом дослідження виступають основні напрямки цього курсу Ш. де Голля.

Метою даної статті є аналіз ряду джерел, котрі розкривають всі напрямки зовнішньої політики за президентства Ш. де Голля. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання ряду завдань: проаналізувати специфіку міжнародних відносин Франції у 50–60-х рр. XX століття та дослідити їх шляхи реалізації.

Саме друга половина XX століття відрізняється насиченістю подій. Тож історія Франції цього періоду не є виключенням. Так, як Ш. де Голль є видатною постаттю, то ця тема є достатньо досліджуваною. Про нього

почали писати ще за життя. При вивченні даної проблеми, варто відзначити, що окремі аспекти зовнішньої політики Франції у вказаний період висвітлені у мемуарах Ш. де Голля [2, 5] та працях М. Арзаканян [1, 3, 4].

Восени 1944 р. Франція вступила в новий період своєї історії, котрий тривав до кінця 1946 р. та одержав назву Тимчасовий режим. Цей режим був сформований в Алжирі, котрий очолював Ш. де Голль. Першим кроком котрого було вихід на міжнародну арену Франції. Так, даний уряд був визнаний СРСР, Великобританією та США [1, с. 92].

У січня 1946 р. генерал де Голль зібрав членів Тимчасового уряду та повідомив про рішення піти у відставку, посилаючись на завершення своєї місії – звільнення Франції, забезпечення внутрішньої стабільності та зміцнення міжнародного авторитету. У третьому томі своїх “Військових мемуарів” сам де Голль досить відверто пояснює причини, що спонукали його до відставки: “в умовах поступового відродження багатопартійного парламентського режиму проекти “сильного” держави президентського типу явно втрачали будь-які шанси на проведення в життя. Невдача початкового плану широкої коаліції партій позбавила главу Тимчасового уряду самостійної організаційно-політичної бази. Спроба ж вдатися до військової сили могла мати самі згубні наслідки. Це поступово відновило би проти мене країну, яка не зрозуміла б причин сваволі; комуністи, які перебували тоді на вершині свого впливу і наступальної сили, очолили б опозицію, опинившись тим самим моїми неминучими спадкоємцями” [2, с. 633].

Після відставки генерал активно стежить за політичним життям країни. Свідченням цього є спогади: “Подивіться на збори, – говорив генерал своєму особистому ад’ютантові Клоду Гі. – Ні єдина людина, яка б дбала про загальний інтерес. Жодного, хто захищав би державу. Все навпаки. Так як депутати і навіть міністри не можуть заперечувати собі самим або власній партії, вони накидаються на своїх колег і інші партії, а головне – на Державу або на тих, хто її представляє, – високопоставлених чиновників, генералів” [2, с. 605].

Із середини 40-х – на початку 50-х рр. ХХ століття Ш. де Голль остаточно утвердив ідею голлізму, котра стала найбільшою ідейно-політичною течією сучасної Франції. Щодо зовнішньополітичного курсу Ш. де Голля можна виділити ряд напрямків: колоніальний(алжирське питання), північноамериканський (відносини з США, Великобританією), європейське (відносини з ФРН, країнами ЄОВС), франко-радянський напрям.

Небезпечне становище, котре вимагало негайного вирішення уряду, було пов’язане із Алжиром. Саме Ш. де Голль був прихильником незалежності колонії, бо вважав безглуздим утримувати Алжир силою під французьким суверенітетом. Однак не всі члени уряду поділяли його думку. Тому ця проблема розколола французький уряд на дві частини: одні були прихильниками збереження великого французького суспільства, а інші стверджували, що держава несе великі державні витрати на колоніальні володіння [4, с. 2]. 4 червня 1958 р. Ш. де Голль прибув до Алжиру, де чітко висловлює ідею про курс на самовизначення країни, незважаючи на серйозні суперечності у новому сформованому уряді.

Після прибуття до Алжиру Ш. де Голль виступив перед великим натовпом французів та алжирців, де зазначив: “Я знаю, що тут сталося. Я знаю, що ви хотіли зробити. Я бачу, що дорога, яку ви відкрили в Алжирі, – це шлях оновлення і братства. Я говорю поновлення в усіх відношеннях, в тому числі і наших інститутів. З сьогоднішнього дня Франція вважає, що в усьому Алжирі є лише одна категорія жителів – повноправні французи з однаковими правами і обов’язками” [3, с. 125]

У 1962 р. було підписано Евіанська угода, за якою Алжиру було надано незалежність. У новій конституції Франції (прийнятій 1958 р.) був введено окремий розділ, котрий регулював статус французьких колоній: “Товариства в складі Французької Республіки та всіх її заморських територій або “заморські департаменти” можуть зберегти свій статус в складі республіки, так само як і утворювати окремі держави, якщо їх територіальні асамблеї виявлять на те свою волю не пізніше ніж через чотири місяці після прийняття конституції” [5, с. 44].

Наступним кроком зовнішньої політики Ш. де Голля стала ліквідація залежності Франції від “старших партнерів” по Північноатлантичному пакту – США та Великобританії. У 1959 р. президент вивів з підпорядкування НАТО французький флот, що базувався на Середземному морі та заборонив розміщувати американську ракетно-ядерну зброю на території Франції. Вважаючи, що лише володіння власною ядерною зброєю може гарантувати “велич нації”, уряд де Голля зробив значні зусилля для створення ядерної зброї. У лютому 1960 р., підірвавши на одному із французьких полігонів в Сахарі свою першу атомну бомбу, Франція увійшла в “клуб атомних держав” разом із СРСР, США та Великобританією. Однак, продовжуючи здійснення планів по створенню власних ядерних сил, Франція не підписала ряд міжнародних договорів: Договір про заборону ядерних випробувань в трьох сферах(1963 р.), Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (1968 р.) [4, с. 4].

Свідченням цього було те, що Ш. де Голль був противником ідеї розрядки. Тому, одним із напрямків його зовнішньої політики було зближення із ФРН. Так, у вересні 1958 р. відбулася перша зустріч де Голля із канцлером ФРН К. Аденауером. Договір про співпрацю між двома країнами в області зовнішньої політики, оборони, освіти і виховання молоді був підписаний у січні 1963 р. в Парижі.

Також французький уряд був противником вступу Великобританії у "Спільний ринок" вважаючи, що англійський уряд занадто тісно співпрацює із США та може стати провідником американського впливу в Європі. До кінця 50-х рр. відносини між країнами ЄОВС стали налагоджуватися, і Франція включилася в подальший розвиток інтеграційних процесів в Європі.

На Близькому Сході Франція тісно співпрацює із Ізраїлем та проводить політику "дружби і співпраці" по відношенню до арабських країн, де проживало близько 100 млн. чоловік і знаходилося 70% світових запасів нафти. У червні 1967 р. після початку "шестиденної війни" Ізраїлю проти арабських держав, французький уряд приєднався до резолюції Ради Безпеки ООН, котра вимагала виведення ізраїльських військ з окупованих територій [4, с. 8].

Значно покращилися відносини Франції із СРСР та країнами соцтабору. У 1960 р. за запрошенням президента де Голля Францію вперше відвідав глава радянського уряду М. Хрущов. В результаті його поїздки СРСР та Франція домовилися про розширення торговельних і культурних зв'язків. В результаті зустрічі було підписано ряд договорів про наукове співробітництво, в тому числі мирного використання атомної енергії. У 1966 р. відбувся візит у відповідь президента де Голля до СРСР, де було прийнято спільну декларацію про встановлення "атмосфери розрядки" між Сходом та Заходом. Також уряди двох держав домовилися про проведення регулярних політичних консультацій із метою розвитку франко-радянських відносин "від згоди до співпраці" [6, с. 120].

Отже, зовнішньополітичний курс Ш. де Голля був спрямований на підвищення авторитету Франції. В цей період держава стає самостійною не тільки в економічній сфері, але формує самостійну зовнішню політику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арзаканян М. Политическая история Франции XX века / М. Арзаканян. – М., 2003. – 157 с.
2. Де Голль Ш. Військові мемуари. Рятуння 1944–1945 рр. / Ш. де Голль. – М., 2004. –Т.3. – 800 с.
3. Арзаканян М. Де Голль / М. Арзаканян. // Жизнь Замечательных людей. – 2007. –№1238. – 302 с.
4. Арзаканян М. Де Голль и реформа государственного устройства Франции / М. Арзаканян. – Режим доступу: <http://www.strana-oz.ru/?numid=178&article=837>
5. Голль де Ш. Мемуари надежд / Ш. де Голль. – М., 2000. – 789 с.
6. Антюхина-Московченко В. Шарль де Голль и Советский союз / В. Антюхина-Московченко. – М., 1990. – 235 с.

Максимів Н.

Науковий керівник – доц. Григорук Н. А.

ПАПИ РИМСЬКІ З РОДУ МЕДІЧІ

Великі династії залишаться назавжди в пам'яті Історії, їх велич має продовження і після смерті. У Флоренції спочивають Медічі - олігархічне сімейство, представники якого з XIII по XVIII століття неодноразово ставали правителями Флоренції. Відомі як спонсори видатних художників і архітекторів епохи Відродження. Серед представників родини Медічі значиться четверо римських пап - Лев X, Пій IV, Климент VII, Лев XI, і дві королеви Франції - Катерина Медічі і Марія Медічі.

"Нехай Медічі спочивають з миром в своїх мармурових і порфірових гробницях, адже вони зробили для всесвітньої слави більш ніж будь-хто з принців, королів та імператорів, як попередніх, так і наступних епох", - так відгукнувся про них Олександр Дюма [8, с. 47].

Метою роботи є ознайомлення з правителями Флоренції, розкриття їхньої ролі у житті країни.

Могутній рід Медічі був одним з найбагатших в Європі і правив протягом трьох століть. Його представники були не тільки правителями Флоренції, а й меценатами найвидатніших художників і архітекторів епохи Відродження. А ще цей рід дав світові чотирьох Пап Римських і двох королів Франції [2].

Джованні Медічі, другому сину правителя Флоренції Лоренцо Прекрасного, з дитинства була визначена духовна кар'єра. Його вчителями були видатні вчені-гуманісти епохи Відродження. 9 березня 1492 р. юнак отримав кардинальські відзнаки і був прийнятий в консисторії. Незабаром Лоренцо відкликав сина до Флоренції, де він жив до вигнання сімейства Медічі в 1494 р. У наступні роки Джованні подорожував по Європі, ведучи світське життя, але при цьому намагався вести себе в рамках пристойності, особливо на тлі решти духовенства. У 1512 р папська армія, при якій він перебував, була розбита французами при Равенні, а сам кардинал потрапив в полон, з якого йому вдалося втекти. У вересні 1512 р влада Медічі у Флоренції була відновлена, а 11 березня наступного року 38-річний Джованні Медічі був обраний папою під ім'ям Лев X [4].

Його обрання всюди зустріли схвально. Молодість, розум, гнучкість, культурність нового папи вселяли надію на довге і розважливе правління. Нажаль, Лев X цілком поринув в атмосферу розваг, яку сам створив при папському дворі. Казна папи стрімко порожніла, і щоб знайти нові джерела її поповнення, Лев X схвалив проект створення перших банків, які надавали позики "за розумну і помірну плату", брав гроші з бажаючих отримати кардинальський сан і санкціонував продаж індульгенцій - скріплених папською печаткою грамот, які гарантували покупцеві відпущення гріхів і звільнення від мук чистилища [1, с. 22-23].